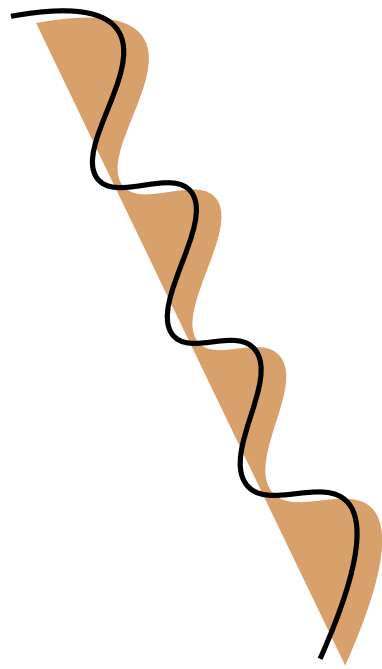
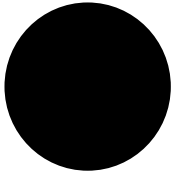

Gids voor de procedure voor de inschrijving van niet-Belgen in de bevolkingsregisters

Inhoudsopgave

Preambule

p.5

Enkele basisbegrippen

p.6

Inschrijvingsprocedure
in de bevolkingsregis-
ters betreffende de
hoofdverblijfplaats

p.10

Gevolgen voor verblijfsaanvra-
gen of welke stappen moet een
niet-Belg ondernemen om zich
bij de gemeente in te schrijven

p.20

04	Bijzondere woonvormen	p.30
05	Dakloosheid en referentieadres ?	p.34
06	Mogelijke beroepen tegen een weigering van inschrijving	p.41
07	Gevolgen voor andere rechten	p.45

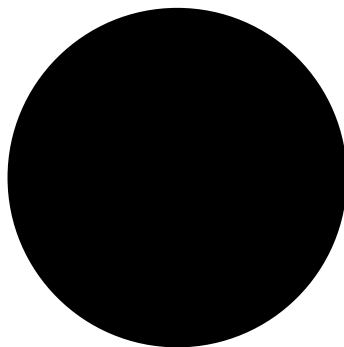
Deze gids voor de inschrijvingsprocedure van buitenlanders in de bevolkingsregisters is het resultaat van het werk van verschillende lidorganisaties van twee platformen uit het middenveld: het Platform Familles en errance en het Platform Kinderen op de vlucht.

Met de steun van de Federatie Wallonië-Brussel

Preambule

Om maatschappelijk werkers bij hun dagelijkse werk te ondersteunen, wezen zij erop dat de verschillende concepten, het wettelijke kader en de praktijken van de overheden met betrekking tot de inschrijving van buitenlanders in de bevolkingsregisters moeten worden verduidelijkt.

De inschrijving in bevolkingsregisters vindt plaats op verschillende tijdstippen in het leven van buitenlanders en speelt een belangrijke rol. Soms is de inschrijving in de registers een startpunt, noodzakelijk voor het inleiden van een procedure of het openen van rechten, maar een inschrijving in de registers kan ook het resultaat van een positief afgesloten verblijfprocedure zijn. Aangezien het rechtskader vrij algemeen is, hebben we ervoor gekozen om de aandacht te vestigen op de situaties waarmee niet-Belgen die in een onwettige of preciaire situatie verblijven, geconfronteerd worden. Daarnaast maken we een onderscheid tussen verschillende gevallen, afhankelijk van de (Europese of niet-Europese) herkomst van de aanvragers, hun verblijfsstatus of de eventueel lopende procedures.

01

Enkele basisbegrippen

WAT IS EEN WONING ?

Huisvesting is een regionale bevoegdheid. In de 3 regionale wooncodes wordt onder een woning een gebouw of deel van een gebouw begrepen dat structureel bestemd is of (voornamelijk) gebruikt wordt voor de huisvesting van één of meer huishoudens¹.

Fatsoenlijke huisvesting is een grondrecht dat is vastgelegd in de Belgische grondwet² en in vele Europese en internationale teksten. De effectieve realisatie van dit recht roept veel vragen op die we hier niet zullen behandelen. Hoewel een dak boven je hoofd voor ieder een onmiskenbare materiële noodzaak is, is dit daarnaast ook van cruciaal administratief en juridisch belang. Een woonplaats is vaak een startpunt voor een «administratief bestaan» en voor het openen van verschillende rechten.

.....
¹ Artikel 2, 3^e van de Brusselse Wooncode;
Artikel 1, 3^e van de Waalse Wooncode;
Artikel 2, 31^e van de Vlaamse Wooncode

² Artikel 23 van de Belgische Grondwet

WAT IS EEN WOONPLAATS ?

Het begrip «woonplaats» wordt geregeld door vele wettelijke bepalingen en verschillende rechtstakken.

De woonplaats wordt niet op dezelfde manier gedefinieerd in het burgerlijk recht, het gerechtelijk recht, het vreemdelingenrecht, enz. Er bestaat veel verwarring tussen de begrippen verblijfplaats en woonplaats, wat leidt tot een zeer versnipperde en ongelijke praktijk tussen de bevoegde autoriteiten.

De wettelijke of burgerlijke woonplaats is de meest gebruikte term en zal voor ons van bijzonder belang zijn. De woonplaats van iedere persoon, wat betreft de uitoefening van zijn burgerlijke rechten, is «daar waar hij zijn hoofdverblijf heeft» (art. 102 Burgerlijk Wetboek).

De keuze van de woonplaats is vrij en vloeit voort uit de combinatie van twee elementen (art. 103 tot 105 B.W.). Een materieel element is vereist, het «hoofdverblijf», d.w.z. de plaats waar de persoon gewoonlijk leeft, waar hij het centrum van zijn belangen heeft, dus waar hij vermoed wordt aanwezig te zijn in verband met het uitoefenen van zijn rechten en plichten. Daarnaast moet er ook een intentioneel element zijn, namelijk de bereidheid om zich hier te vestigen. Het bewijs van dit voornemen is de uitdrukkelijke verklaring aan de gemeente.

Dit is inderdaad een van de grootste uitdagingen van het begrip «woonplaats»: de inschrijving in het bevolkingsregister van de gemeente. De term domiciliëring³ is niet helemaal juist, maar wordt vaak gebruikt. Om verwarring te voorkomen en in overeenstemming te blijven met de juridische terminologie, gebruiken we de term «inschrijving in de bevolkingsregisters».

.....
³ Niet te verwarren met de bankdomiciliëring waarmee je aan een bedrijf toestemming geeft om je facturen automatisch bij je bank te innen.

WAT IS EEN GEKOZEN WOONPLAATS?

Het is een fictieve woonplaats die u in staat stelt om een correspondentieadres te hebben, en alle documenten, kennisgevingen en verdere ontwikkelingen met betrekking tot een specifieke procedure te ontvangen. In het algemeen wordt de keuze van de woonplaats gemaakt op basis van het adres van de effectieve verblijfplaats van de persoon, maar in sommige verblijfsprocedures is het raadzaam om de woonplaats te kiezen op het adres van de advocaat of bij een vertrouwenspersoon (zie de rubriek «Als verzoeker om regularisatie voor humanitaire redenen 9bis, pagina 28»).

Iedereen, ook personen zonder verblijfsrecht, kan een woonplaats kiezen!

WAT IS EEN VERBLIJFPLAATS ?

Het begrip verblijfplaats verwijst in de eerste plaats naar een feitelijke situatie. Het gaat dus om de plaats waar de persoon daadwerkelijk woont. In tegenstelling tot de woonplaats is er dus geen enkel criterium van intentie vereist om de verblijfplaats vast te stellen en kan er dus ook sprake zijn van meerdere verblijfplaatsen. Omdat het om een feitelijke situatie gaat, kan de verblijfplaats (in principe) via alle mogelijke rechtsmiddelen worden bewezen.

WAT IS EEN HOOFDVERBLIJFPLAATS⁴?

De hoofdverblijfplaats is de plaats waar de leden van een huishouden dat uit verscheidene personen is samengesteld gewoonlijk leven, ongeacht of die personen al dan niet door verwantschap verbonden zijn, of de plaats waar een alleenstaande gewoonlijk leeft⁵.

We kunnen maar één hoofdverblijfplaats hebben; deze wordt in aanmerking genomen door de administraties.

De Koning stelt de aanvullende regels vast voor het bepalen van de hoofdverblijfplaats (zie het Koninklijk besluit van 16 juli 1992).

WAAROM ZIJN DEZE BEGRIPPEN BELANGRIJK ?

In het kader van de verschillende verblijfssituaties of in de procedures die worden ingeleid, is het noodzakelijk om een contactadres te hebben, om ingeschreven te zijn in een bevolkingsregister in de gemeente, of om uw verblijf op het grondgebied van de gemeente te laten vaststellen. Het is van cruciaal belang een onderscheid te maken tussen de termen «vaststelling van de verblijfplaats» en «inschrijving in een register».

.....
⁴ Zie [Art. 3 en Art. 5](#) van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten en Art. 7, 8, 10, 16 en 20 van het Koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister.

Inschrijvingsprocedure
in de
bevolkingsregisters
betreffende
de hoofdverblijfplaats

WELKE REGISTERS WORDEN IN ELKE GEMEENTE GEHOUDEN ⁶ ?

“1° bevolkingsregisters waarin ingeschreven worden op de plaats waar zij hun hoofdverblijfplaats gevestigd hebben, ongeacht of zij er aanwezig dan wel tijdelijk afwezig zijn, de Belgen en de vreemdelingen die toegelaten of gemachtigd zijn om voor een langere termijn dan drie maanden in het Rijk te verblijven, die gemachtigd zijn zich er te vestigen, of die om een andere reden ingeschreven worden overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, met uitzondering van de vreemdelingen die zijn ingeschreven in het in 2° bedoelde register.

[...]

2° een wachtregister waarin worden ingeschreven op de plaats waar zij hun hoofdverblijfplaats gevestigd hebben, de vreemdelingen (die een asielaanvraag indienen) en die niet in een andere hoedanigheid in de bevolkingsregisters zijn ingeschreven.

Wanneer een vreemdeling (die een asielaanvraag heeft ingediend) uit de bevolkingsregisters geschrapt wordt doch in de gemeente verblijf blijft houden, wordt hij ingeschreven in het wachtregister.”⁷

.....
⁶ Art 1 van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten.

⁷ Art. 1, §1 van de wet van 19 juli 1991.

De definitie van het « vreemdelingenregister » wordt bepaald door het Koninklijk besluit van 16 juli 1992: het gaat om het alfabetisch bestand met de gegevens over de personen bedoeld in artikel 12 van de wet van 15 december 1980, met andere woorden: “de vreemdeling die toegelaten of gemachtigd is tot een verblijf van meer dan drie maanden in het Rijk”. Het is dus een bevolkingsregister waarin buitenlandse personen zijn opgenomen.

Sinds 31 maart 2019⁸ :

1. De akten van de burgerlijke stand worden in alle gemeenten op uniforme wijze opgesteld in de vorm van een verzameling van elektronische gegevens in een centrale databank genaamd «DABS».⁹

2. Op het niveau van het Nationaal Register wordt een register van residenten (bevolkingsregister, vreemdelingenregister en wachtregister) en een register van niet-residenten (die niet zijn opgenomen in het Rijksregister van natuurlijke personen) ingesteld.

3. Alle personen die in een akte van de burgerlijke stand zijn opgenomen, worden bij het opstellen van de akten geïdentificeerd door een nationaal nummer. (Rijksregisternummer voor residenten en een nationaal nummer bis voor niet-residenten die nog geen Rijksregisternummer hebben).

.....
⁸ Wet van 18 juni 2018 houdende diverse bepalingen inzake burgerlijk recht en bepalingen met het oog op de bevordering van alternatieve vormen van geschillenoplossing, in werking getreden op 31 maart 2019 en Omzendbrief van 19 maart 2019 over de modernisering en informatisering van de burgerlijke stand.

⁹ DABS staat voor: Databank voor de Akten van Burgerlijke Stand.

WAT IS DE INSCHRIJVING IN DE REGISTERS VAN DE GEMEENTE?

De inschrijving in de registers is zowel een recht als een verplichting. Eenieder heeft het recht om zijn woonplaats officieel te laten erkennen door de officiële akte van inschrijving in het bevolkingsregister. In dit verband herinnert het Hof van Cassatie eraan dat «het subjectieve recht van de betrokkene om zich in het bevolkingsregister te laten inschrijven» erop neerkomt dat “hij van de autoriteiten een dergelijke inschrijving kan eisen wanneer hij aan de wettelijke voorwaarden voldoet» .¹⁰

Maar het is dus ook een verplichting: «Eenieder die zijn hoofdverblijfplaats in een gemeente van het Koninkrijk wil vestigen, moet binnen acht dagen na de feitelijke vestiging een verklaring afleggen aan het gemeentebestuur van de plaats waar hij zich komt vestigen».¹¹

.....
¹⁰ Hof van Cassatie, 17 november 1994.
¹¹ Art. 7, §1, al. 1, en §4, al. 1 van het Koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister.

WAT ZIJN DE VOORWAARDEN OM OP EEN
HOOFDVERBLIJFPLAATS INGESCHREVEN
TE WORDEN ?

Er is slechts één voorwaarde: effectief op deze plek wonen. De vaststelling van de hoofdverblijfplaats is gebaseerd op een feitelijke situatie: de vaststelling van een daadwerkelijk verblijf in een gemeente gedurende het grootste deel van het jaar.¹² Om dit verblijf officieel in het register te laten inschrijven, is het noodzakelijk om een aanvraag in te dienen bij het gemeentebestuur van de woonplaats en de hoofdverblijfplaats te laten vaststellen.

.....
¹² Art 16, 6l, KB van 16 juli 1992.

HOE WORDT DE HOOFDVERBLIJFPLAATS VASTGESTELD?

Deze vaststelling wordt gedaan op basis van verschillende factoren, met name de plaats waar de betrokkene na zijn of haar beroepsactiviteiten terugkeert, de plaats waar de kinderen naar school gaan, de plaats van het werk, het energieverbruik en de telefoonkosten, de gebruikelijke verblijfplaats van de echtgenoot of andere leden van het huishouden.¹³

In de praktijk moet de vaststelling van de verblijfplaats worden onderzocht door de gemeente. De gemeente laat dit onderzoek naar de verblijfplaats over het algemeen uitvoeren door de politie (wijkagent).

Na afloop van dit onderzoek «deelt het gemeentebestuur binnen een maand na de datum van de verklaring aan de gemeente van de verblijfplaats mee dat de betrokkene het voorwerp uitmaakt van een inschrijving in de registers of dat zijn verzoek tot inschrijving is afgewezen».¹⁴

.....
¹³ Art 16, 61, KB van 16 juli 1992.

¹⁴ Bovendien wordt "iedereen die het voorwerp uitmaakt van een inschrijving wordt verzocht zich onverwijld aan te melden bij het gemeentebestuur, inzonderheid om de identiteitskaart bedoeld in de wet van 19 juli 1991 of het document dat geldt als bewijs van inschrijving in de registers te laten aanvullen of vervangen.» (Koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister, art. 7, §§5 en 7).

KUNNEN ER MET BETREKKING TOT DE WONING ZELF NOG ANDERE VOORWAARDEN GESTELD WORDEN?

In principe niet. Het is echter noodzakelijk om effectief op een plaats te wonen en de administratieve stappen om deze feitelijke verblijfssituatie te vaststellen.

Er mogen dus geen andere voorwaarden worden gesteld, noch met betrekking tot de wettigheid van de bezetting van de woning (huurovereenkomst, overeenkomst tijdelijke bezetting, enz.), noch met betrekking tot de staat van de woning (naleving van de stedenbouwkundige normen, de normen van de Huisvestingscode, enz.)

De enige voorwaarde om op een verblijfplaats in het gemeenteregister ingeschreven te worden is dus de daadwerkelijke aanwezigheid van de betrokkene op de verklaarde verblijfplaats. Een eventuele weigering van de gemeente kan dus enkel gebaseerd zijn op de vaststelling (door de wijkagent) dat de betrokken persoon niet in het gebouw woont en dus geenszins op het mogelijke illegale karakter van de bezetting van de woning.

Nochtans constateren we in de praktijk het tegendeel: de bevolkingsdiensten eisen huurovereenkomsten, overeenkomsten tijdelijke bezetting, of andere documenten en de wijkagenten krijgen regelmatig andere taken toegewezen dan alleen het constateren van een verblijfplaats.

VOLSTAAN EEN EIGENDOMSBEWIJS
OF EEN HUUROVEREENKOMST ALS
BEWIJS OM DE INSCHRIJVING OP
EEN HOOFDVERBLIJFPLAATS TE
RECHTVAARDIGEN ?

Het enkele voornemen om zijn hoofdverblijfplaats op een bepaalde plaats te vestigen of het overleggen van een eigendomsbewijs of een huurovereenkomst is niet voldoende om inschrijving als hoofdverblijfplaats in een gemeente te rechtvaardigen.¹⁵ Deze verblijfplaats moet ook effectief bewoond worden.

.....
¹⁵ Art 16, 6 3, AR van 16 juillet 1992.

WAAROM BESTAAN ER ZOVEEL VERSCHILLEN TUSSEN DE GEMEENTEN ?

De gemeenteraad is bevoegd om in een reglement de voorwaarden van het onderzoek naar de verblijfplaats en het model voor het rapport van dit onderzoek vast te leggen.¹⁶ Dit betekent dat de modaliteiten per gemeente kunnen verschillen. Bovendien wordt dit reglement niet altijd op de website van de gemeente gepubliceerd. Er wordt een Koninklijk besluit verwacht waarin één enkel model voor het onderzoek naar de verblijfplaats zal worden uiteengezet.

De gemeenten mogen echter niet afwijken van bepaalde regels, met name wat betreft de termijnen waarbinnen dit onderzoek naar de hoofdverblijfplaats moet worden uitgevoerd: “Het onderzoek van de reële verblijfplaats van een persoon die zijn hoofdverblijfplaats in een gemeente van het Rijk vestigt of die in België van verblijfplaats verandert of, in voorkomend geval, van de realiteit van het effectieve vertrek naar het buitenland, wordt uitgevoerd door de lokale overheid binnen de vijftien werkdagen na de in § 1 bedoelde aangifte.”¹⁷

Veel aanbevelingen, zoals die van het Comité P¹⁸ of de FOD Binnenlandse Zaken¹⁹, gaan in de richting van een uniformering van de gemeentelijke praktijken.

¹⁶ Art 5, Wet van 19 juli 1991.

¹⁷ Art. 7, §5 Koninklijk besluit van 16 juli 1992.

¹⁸ Comité P, Toezichtsonderzoek «Domiciliëringen», dossier n°62605, p.39-40. [Beschikbaar hier](#)

¹⁹ Omzendbrieven van de FOD Binnenlandse Zaken van 30 augustus 2013 en 24 januari 2019 - “Ofschoon het aan de gemeenten toekomt om bij gemeenteverordening de modaliteiten te bepalen volgens de welke de woonstcontroles dienen te worden verricht (artikel 10 van het koninklijk besluit van 16 juli 1992 betreffende de

bevolkingsregisters en het vreemdelingenregister), hebben mijn diensten een model van verslag opgemaakt dat door de wijkpolitie kan worden gebruikt bij het verrichten van woonstcontroles. De bedoeling hiervan is om een meer uniforme wijze van woonstcontrole door de wijkpolitie te garanderen.”

WAAROM VERANDEREN DE PRAKTIJKEN VAN DE GEMEENTEN REGELMATIG?

De modaliteiten van het onderzoek naar de verblijfplaats, het houden van de registers en het controleren van de verschillende voorwaarden worden regelmatig gespecificeerd in de omzendbrieven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Afhankelijk van de vastgestelde prioriteiten en behoeften (veiligheidskwesaties, bestrijding van fictieve woonplaatsen, gegevensbescherming, vereenvoudiging van de procedures, enz.) kunnen er meerdere omzendbrieven per jaar uitgevaardigd worden.

Omwille van de frequentie en complexiteit van deze verschillende verduidelijkingen is het voor de betrokken actoren moeilijk om er hun weg te vinden en voortdurend op de hoogte te blijven.²⁰

.....
²⁰ Een van de laatste mededelingen over het bijhouden van gegevens bevat bijvoorbeeld 201 bladzijden. Zie Algemene Directie Instellingen en Bevolking - Dienst bevolking en identiteitsdocumenten, Algemene onderrichtingen betreffende het houden van de bevolkingsregisters, Gecoördineerde versie van 31 maart 2019.

Gevolgen
voor verblijfsaanvragen
of welke stappen
moet een niet-Belg
ondernemen om zich
bij de gemeente
in te schrijven?

Om haar territoriale bevoegdheid vast te stellen, moet de gemeente het werkelijke adres van de buitenlandse kandidaten voor verblijf in België kennen, aangezien de wet haar de opdracht heeft gegeven om elke aanvraag voor een verblijfsvergunning door te sturen naar de Dienst Vreemdelingenzaken.

Om te controleren of het door de buitenlandse aanvrager tot verblijf in België opgegeven adres effectief zijn verblijfplaats is, wordt een onderzoek naar de hoofdverblijfplaats uitgevoerd door een wijkagent. Op basis van het positieve advies van de wijkagent zal de gemeente de kandidaat voor het verblijfsrecht in een van de registers van de burgerlijke stand inschrijven (wachtregister of vreemdelingenregister), met uitzondering van de aanvragers van een regularisatie van het verblijf op basis van humanitaire gronden (9bis).

ALS BURGER VAN DE EUROPESE UNIE

Een burger van de Europese Unie (EU) die langer dan drie maanden in België wenst te verblijven, moet bij de gemeente een verklaring tot inschrijving aanvragen. Binnen de drie maanden na deze aanvraag dient de EU-burger een lijst in te dienen van documenten die betrekking hebben op zijn statuut in België (werknemer, zelfstandige, persoon met voldoende middelen, student of werkzoekende, enz.). Bij hun aanvraag om ingeschreven te worden, worden EU-burgers onmiddellijk, zonder voorafgaande controle van de verblijfplaats, door in het wachtregister ingeschreven, dit in afwachting van de uitvoering van de woonstcontrole.

Na een positieve controle van de verblijfplaats en indien de vereiste documenten worden voorgelegd kan de gemeente het verblijfsrecht van de EU-burger (met uitzondering van werkzoekenden en studenten) onmiddellijk erkennen en hem een verklaring van inschrijving, ook bijlage 8 genoemd, verstrekken.

In het geval van studenten en werkzoekenden stelt de gemeente de aanvraag voor verblijf enkel vast door het afgeven van een bewijs van inschrijving, bijlage 8. Het dossier wordt dan automatisch doorgestuurd naar de Dienst Vreemdelingenzaken, die het verblijfsrecht voor meer dan drie maanden van deze EU-burgers al dan niet erkent.

Zodra de positieve beslissing over de verblijfsvergunning is genomen, hetzij door de gemeente, hetzij door de Dienst Vreemdelingenzaken, wordt de Europese burger, afhankelijk van zijn of haar statuut (werknemer, zelfstandige, persoon met voldoende middelen, student of werkzoekende, ...²¹), ingeschreven in het bevolkingsregister.²²

Het verblijfsrecht van meer dan drie maanden van familieleden van EU-burgers die zelf geen EU-burger zijn, wordt vastgesteld door middel van een verblijfsvergunning na hun inschrijving in het vreemdelingenregister.

.....
²¹Art. 50 en 51 van de wet van 15 december 1980.

²²Art. 42, § 2, van de wet van 15 december 1980; Art. 5 van het Koninklijk besluit van 7 mei 2008 tot vaststelling van bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen; Art. 50 en 51 van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1981 tot vaststelling van bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

ALS VERZOEKER OM INTERNATIONALE BERSCHERMING

De verzoekers om internationale bescherming die hun asielaanvraag in België willen indienen, moeten hun aanvraag registreren bij de Dienst Vreemdelingenzaken zonder het bewijs te leveren van een effectieve verblijfplaats in België.

Bij de registratie van het verzoek om internationale bescherming bij de Dienst Vreemdelingenzaken ontvangt de verzoeker een bijlage 26 en moet hij zich vervolgens binnen de acht werkdagen melden bij de gemeente van zijn hoofdverblijfplaats om een onderzoek naar de hoofdverblijfplaats uit te laten voeren. Bij een positief onderzoek wordt de verzoeker om internationale bescherming onmiddellijk in het wachtregister ingeschreven.

Zodra het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) het verzoek om internationale bescherming ontvankelijk heeft verklaard, moet de gemeente de verzoeker een attest van immatriculatie, model A, verstrekken.²³ Als de beslissing van het CGVS positief is, wordt de verzoeker om internationale bescherming ingeschreven in het vreemdelingenregister.

.....
²³Art. M6, B van de omzendbrief van 21 juni 2007 betreffende de wijzigingen in de reglementering betreffende het verblijf van vreemdelingen tengevolge van de inwerkingtreding van de wet van 15 september 2006.

ALS VERZOEKER OM GEZINSHERENIGING ²⁴

Bij de indiening van zijn aanvraag tot gezinshereniging, vergezeld van een reeks wettelijk vereiste documenten, bij de gemeente waar hij zijn hoofdverblijfplaats heeft, krijgt de aanvrager van de gezinshereniging een «Bijlage 19, 19ter of 15bis»²⁵, naargelang hij zich bij een Belgische of Europese burger of een derdelander voegt. Deze bijlage wordt door de gemeente naar de Dienst Vreemdelingenzaken gestuurd, die vervolgens een onderzoek naar de hoofdverblijfplaats uitvoert.

Om te worden ingeschreven in het vreemdelingenregister moet de aanvraag voor gezinshereniging door de Dienst Vreemdelingenzaken ontvankelijk worden verklaard.

.....
²⁴Art. M3, B, 2 van de omzendbrief van 21 juni 2007.

²⁵Art. 30, 33, 40, 56, 101, 109, 110bis en 119 van het Koninklijk besluit van 8 oktober 1981 tot vaststelling van bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en Art. 8 van het Koninklijk besluit tot vaststelling van bepaalde uitvoeringsmodaliteiten van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

Er bestaan twee categorieën van kandidaten voor gezinshereniging:

De kandidaat die zich aansluit bij een familielid met de Belgische of een Europese nationaliteit

Voor deze categorie aanvragers maakt de eenvoudige indiening van de aanvraag, samen met de reeks juridische documenten en het positieve advies na de controle van de verblijfplaats, hun aanvraag ontvankelijk. Zij krijgen vervolgens een inschrijvingsbewijs (attest van immatriculatie, model A ook oranje kaart genoemd) en worden ingeschreven in het vreemdelingenregister. Zij hebben een oranje kaart tot de gemeente de elektronische verblijfsvergunning heeft verkregen (wanneer de Dienst Vreemdelingenzaken de aanvraag geldig heeft verklaard).

Voor meer informatie kunt u de website van het Agentschap Integratie en Inburgering [hier](#) raadplegen.

De kandidaat die zich aansluit bij een familielid van een niet-Europese buitenlandse nationaliteit

Voor deze categorie van aanvragers wordt de aanvraag slechts ontvankelijk verklaard als de controle van de verblijfplaats positief is, als de vereiste wettelijke documenten volledig zijn en als de uitzonderlijke omstandigheden die de indiening van de aanvraag tot gezinshereniging vanuit België (en niet vanuit het land van herkomst) rechtvaardigen, door de Dienst Vreemdelingenzaken worden gevalideerd (die niet onderworpen is aan een wettelijke termijn voor het nemen van een beslissing). Nadat de Dienst Vreemdelingenzaken de aanvraag ontvankelijk heeft verklaard, schrijft de gemeente de aanvragers in het vreemdelingenregister in door afgifte van een bewijs van inschrijving (oranje kaart model A). Zij hebben een oranje kaart tot de gemeente de elektronische verblijfsvergunning heeft verkregen (wanneer de Dienst Vreemdelingenzaken de aanvraag geldig heeft verklaard).

ALS VERZOEKER OM REGULARISATIE VOOR MEDISCHE REDENEN (9TER) ²⁶

Dit verzoek moet rechtstreeks bij de Dienst Vreemdelingenzaken worden ingediend per aangetekende brief.

Als de vreemdeling zijn volledige²⁷ aanvraag per aangetekende brief bij de Dienst Vreemdelingenzaken heeft ingediend, vraagt de Dienst Vreemdelingenzaken de gemeente om de controle van de verblijfplaats uit te voeren en zo nodig een attest van immatriculatie te verstrekken.

Bij de controle van de verblijfplaats moeten de originelen van de identiteitsdocumenten, waarvan eventueel kopieën bij het verzoek zijn gevoegd, worden voorgelegd. Indien de aanvrager niet in het bezit is van de originele documenten die zijn identiteit bewijzen, kan de controle van de verblijfplaats als negatief worden beschouwd. Uit het verslag van deze controle moet dan blijken dat de originele identiteitsdocumenten niet zijn getoond.

Als de controle van de verblijfplaats positief is, wordt de vreemdeling automatisch ingeschreven in het vreemdelingenregister en krijgt hij een attest van immatriculatie.

.....
²⁶Art. M2, D van de omzendbrief van 21 juni 2007.

²⁷Vergezeld van de documenten en informatie vermeld in artikel 7 van het KB van 17 mei 2007.

ALS VERZOEKER OM REGULARISATIE VOOR HUMANITAIRE REDENEN (9BIS)²⁸

Een aanvraag voor een verblijfsvergunning op basis van artikel 9bis moet worden ingediend bij het gemeentebestuur van de Belgische gemeente waar de vreemdeling daadwerkelijk verblijft. Aan deze voorwaarde van effectief verblijf in België is alleen voldaan als de gemeente waar de aanvraag werd ingediend, bevestigt dat de aanvrager daadwerkelijk op haar grondgebied verblijft.

Opgelet, deze controle van de verblijfplaats door de gemeente, in het geval van een 9bis-aanvraag, leidt niet tot de inschrijving van de vreemdeling in het register van de burgerlijke stand. Het enige doel is om hem in staat te stellen bij de Dienst Vreemdelingzaken een verblijfsvergunning aan te vragen. De vreemdeling krijgt bij de indiening van zijn aanvraag een ontvangstbewijs met de naam bijlage 3 van de omzendbrief van 21/06/2007.²⁹ Ondanks de afgifte van deze bijlage 3 blijft de vreemdeling in een irreguliere verblijfssituatie verkeren tot het einde van de regularisatieprocedure.

Na de communicatie van de regularisatieaanvraag door de gemeente aan de Dienst Vreemdelingzaken, vergezeld van een positief verslag over de verblijfplaats van de vreemdeling, zal de Dienst Vreemdelingzaken de ontvankelijkheid en, indien nodig, de gegrondheid van de regularisatieaanvraag onderzoeken. De wetgever heeft niet voorzien in een termijn waarbinnen de Dienst Vreemdelingzaken uitspraak moet doen.

.....
²⁸Art. 9bis, §1, 1e lid van de wet van 15 december 1980.

²⁹Omsendbrief van 21 juni 2007.

De definitieve beslissing van de Dienst Vreemdelingenzaken wordt aan de aanvrager meegedeeld via het gemeentebestuur of via zijn gekozen woonplaats³⁰, alsook eventueel door zijn advocaat.

Bij de indiening van een aanvraag tot regularisatie van het verblijf op grond van artikel 9bis of 9ter³¹ moet de vreemdeling immers zijn woonplaats in België kiezen. In het geval dat hij zijn woonplaats bij zijn advocaat kiest, kan elke kennisgeving van beslissing die in verband met het regularisatieverzoek genomen wordt, op de gekozen woonplaats aan de advocaat betekend worden.

Het is daarom van essentieel belang dat de door de vreemdeling voor dit verzoek gekozen woonplaats hem in staat stelt de daar verzonden post snel te ontvangen, gezien bijvoorbeeld de belangrijke gevolgen die een laattijdig antwoord kan hebben voor zijn regularisatieprocedure.

Opgelet, de gekozen woonplaats mag niet worden verward met de verblijfplaats: indien een verzoeker regularisatie zijn woonplaats kiest op het adres van zijn advocaat, zal de advocaat de brieven met betrekking tot deze procedure ontvangen. Maar de verzoeker moet daarnaast sowieso ook een eigen verblijfplaats hebben, die het voorwerp zal uitmaken van een controle van de verblijfplaats (door een wijkagent), zodat de gemeente kan nagaan of de persoon daadwerkelijk op haar grondgebied verblijft en dus bevoegd is om dit verzoek te behandelen.

.....
³⁰Zoals bepaald in artikel 9quater van de vreemdelingenwet van 15 december 1980.

³¹Wet van 15 december 1980.

Bijzondere woonvormen

WAT MET MENSEN DIE IN EEN MOBIELE WONING VERBLIJVEN³²?

Personen die in een mobiele woning verblijven, worden ingeschreven in de bevolkingsregisters:

* of van de gemeente waar zij ten minste zes maanden per jaar op een vast adres verblijven;

* of van de gemeente waar ze een referentieadres hebben.

Met name mensen met een nomadische levensstijl en die het hele jaar door reizen, kunnen een referentieadres gebruiken. Personen die het hele jaar door of in de winter in een caravan wonen en op een vaste locatie wonen (de meest voorkomende situatie) kunnen deze plek als hun hoofdverblijfplaats laten inschrijven (en hoeven dus geen beroep te doen op een referentieadres).

.....
³² Art 20, § 1 KB van 16 juli 1992.

HOE ZIT HET MET WONINGEN DIE NIET VOLDOEN AAN DE NORMEN³³ ?

De inschrijving op een hoofdverblijfplaats mag niet worden geweigerd om redenen van veiligheid, gezondheid, stedenbouw of ruimtelijke ordening. Voor dit soort situaties is een specifieke modaliteit voorzien: de voorlopige inschrijving. Zij blijft voorlopig totdat het daartoe bevoegde gerechtelijk of administratief orgaan een besluit of maatregel heeft genomen om een einde te maken aan de aldus ontstane onregelmatige situatie. De voorlopige inschrijving eindigt zodra de personen de woning hebben verlaten of de onregelmatige situatie is beëindigd.³⁴

Het is belangrijk eraan te herinneren dat de inschrijving in het bevolkingsregister een administratieve maatregel is die slechts een feitelijke situatie vastlegt. Een gemeentebestuur mag niet weigeren om iemand in de bevolkingsregisters in te schrijven die hun werkelijke verblijfplaats zonder overeenkomst of recht in onbewoonde gebouwen hebben gevestigd. Aangezien het slechts om een feitelijke vaststelling gaat, houdt de voorlopige registratie echter geen toestemming in om permanent op het ingeschreven adres te verblijven en verandert zij niets aan eventuele inbreuken op andere wetgeving, zoals die inzake de stedenbouw of ruimtelijke ordening.

Opgelet, in geval van weigering van een voorlopige inschrijving kan geen administratief beroep worden ingesteld bij de minister van Binnenlandse Zaken, maar zijn de gewone rechtbanken bevoegd. Geschillen betreffende de voorlopige inschrijving vallen immers niet onder artikel 8 van de wet van 19 juli 1991, omdat deze geschillen geen betrekking hebben op de realiteit van de hoofdverblijfplaats, maar veeleer op de vraag of al dan niet aan de voorwaarden voor inschrijving is voldaan.

.....
³³Elk Gewest heeft zijn eigen specifieke regelgeving op het gebied van stedenbouw, huisvesting en ruimtelijke ordening.

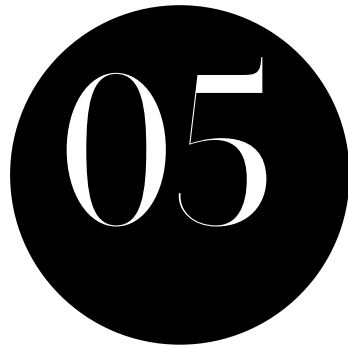
³⁴Art. 1, §1, 1°, 2e lid van de wet van 19 juli 1991 betreffende de bevolkingsregisters, de identiteitskaarten, de vreemdelingenkaarten en de verblijfsdocumenten.

HOE ZIT HET MET TIJDELIJKE BEZETTINGEN EN SQUATS?

Zoals besproken in de vorige vragen en bevestigd door de Algemene Instructies van het Ministerie van Binnenlandse Zaken³⁵, «kan de weigering om de inschrijvingsformaliteiten te vervullen of de tussenkomst van een derde (weigering van de eigenaar van het gebouw bij voorbeeld) de vaststelling van de reële verblijfplaats niet in vraag stellen». Dit betekent dat het leven in een kraakpand of in een tijdelijke bezetting geen reden kan zijn om te weigeren de daadwerkelijke verblijfplaats te vestigen met het oog op inschrijving in een register.

.....
³⁵Algemene Directie Instellingen en Bevolking, *Algemene onderrichtingen betreffende het houden van de bevolkingsregisters*, Gecoördineerde versie van 31 maart 2019, p. 17.

Dakloosheid en referenciadres ?

WAT IS HET DOEL VAN EEN REFERENTIEADRES ?

Het referentieadres werd gecreëerd om te voorkomen dat dak- of thuisloze mensen het contact met de administratie en de overheid verliezen. Begunstigden van een referentieadres kunnen dus de brieven ontvangen die hen worden toegestuurd. Het maakt het hen ook mogelijk om bepaalde sociale uitkeringen (zoals werkloosheidsuitkeringen, kinderbijslag, ziekteverzekering, enz.) te krijgen of te behouden, waarvoor het vaak noodzakelijk is om in de bevolkingsregisters te zijn ingeschreven. Een referentieadres opent eveneens de mogelijkheid om een aanvraag tot regularisatie van verblijf in te dienen. Opgelet, men kan niet verblijven op een adres dat als referentieadres werd ingeschreven.

WIE KAN ZICH OP EEN REFERENTIEADRES INSCHRIJVEN?

De personen die ingeschreven worden op een referentieadres door de gemeente waar zij gewoonlijk aanwezig zijn, zijn:

* personen die in een mobiele woning verblijven (caravans, mobilhomes, boten);

* personen die minder dan 1 jaar afwezig zijn wegens zakenreizen³⁰ ;

* leden van het burgerpersoneel en de strijdkrachten, het diplomatiek of consulaire personeel of het personeel van de ontwikkelingssamenwerking en hun gezinnen;

* personen die geen verblijf (meer) hebben wegens gebrek aan voldoende bestaansmiddelen (daklozen)³⁷ ;

* gevangenen die geen huishouden of huis (meer) hebben.

.....
³⁰Art 20, § 2 van het Koninklijk besluit van 16 juli 1992.

³⁷4 oktober 2006. -Daklozen-Bevoegd O.C.M.W. Referentieadres.

[Inschrijving en schrapping van een inschrijving.](#)

WELKE VOORWAARDEN MOETEN NIET-BELGEN VERVULLEN OM BEROEP TE KUNNEN DOEN OP EEN REFERENTIEADRES?

Om in aanmerking te komen voor een referentieadres moeten niet-Belgen:

* worden toegelaten of toegestaan om langer dan drie maanden te verblijven, zijn ingeschreven in het vreemdelingenregister en in het bezit zijn van een A-, B- of H-kaart (buitenlanders van buiten de EU) of een E-kaart (EU-burgers) of een F-kaart (gezinsleden van een EU-onderdaan),

of

* worden toegestaan om zich te vestigen, ingeschreven zijn in het bevolkingsregister en in het bezit zijn van een C- of D-kaart (buitenlanders van buiten de EU) of een E+ -kaart (EU-burgers) of een F+ -kaart (familieleden van een EU-onderdaan).

WAAR KAN MEN EEN REFERENTIEADRES VRAGEN?

* Referentieadres bij een OCMW: voorbehouden voor daklozen en gedetineerden (dit zijn 2 verschillende soorten van referentieadres).

* Het referentieadres van een gedetineerde wordt automatisch geschrapt bij zijn vrijlating uit de gevangenis. Indien hij daarna opnieuw een referentieadres bij het OCMW wil, zal hij moeten aantonen dat hij dakloos is.

* Referentieadres bij een rechtspersoon: voorbehouden voor personen die in een mobiele woning wonen (nomaden) en voor militairen;

* Referentieadres bij een particulier: voor alle categorieën (behalve gedetineerden).

HOE KAN MEN EEN REFERENTIEADRES BIJ EEN OCMW VERKRIJGEN?

De aanvraag tot inschrijving op een referentieadres moet worden ingediend bij het OCMW van de gemeente waar de persoon hoofdzakelijk verblijft³⁸. Het OCMW kan een sociaal onderzoek uitvoeren om na te gaan of de persoon aan alle voorwaarden voldoet.

Opgelet, het referentieadres kan niet worden gebruikt om te voorkomen dat men samen met andere personen op éénzelfde samenstelling van huishouden wordt ingeschreven. Een persoon die uit de bevolkingsregisters geschrapt werd en die gewoonlijk op één plaats woont (bij een vriend, zijn ouders, enz.) wordt in principe niet langer als dakloos beschouwd. Hetzelfde geldt voor gevallen waarin de eigenaar of verhuurder de inschrijving van de woonplaats weigert. De persoon moet zich daar in de gemeenteregisters inschrijven waar hij of zij daadwerkelijk woont!

Anderzijds kan het OCMW, indien de huisvesting in geval van nood verstrekt werd en een tijdelijk karakter heeft (bijvoorbeeld een opvangcentrum), ermee instemmen de persoon op een referentieadres in te schrijven. Het OCMW moet dan het toestemmingsformulier dat voor de gemeente bestemd is, ondertekenen.

Zodra de persoon de toestemming van het OCMW heeft verkregen, moet hij/zij het door het OCMW ondertekende inschrijvingsformulier indienen bij de gemeente. De gemeente controleert of de persoon effectief geen verblijfplaats heeft en schrijft deze in in haar registers (op het referentieadres).

Indien een persoon het akkoord van het OCMW heeft, kan de gemeente niet weigeren om hem/haar op het referentieadres bij het OCMW te registreren, tenzij hij/zij natuurlijk een andere verblijfplaats heeft.

Opgelet, om het referentieadres te kunnen behouden, moet de persoon zich minstens om de 3 maanden bij het OCMW melden.

³⁸ Overeenkomstig de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van 8 juli 1976, artikel 57, §1, evalueert het OCMW, dat de algemene bevoegdheid heeft op het gebied van de maatschappelijke bijstand, hoe men een persoon het best kan helpen. Zelfs als een persoon een specifiek verzoek om hulp bij het OCMW indient (bv. om een referentieadres te verkrijgen), kan het OCMW na beoordeling van de situatie van oordeel zijn dat het passend is een andere vorm van bijstand toe te kennen.

In zijn oordeel nr. 2018/1698 van 13 juni 2018, heeft het Arbeidshof van Brussel beslist dat buitenlanders in irregulier verblijf ook beroep kunnen doen op een referentieadres bij een OCMW's.

Volgens het Arbeidshof kan het artikel 1, §2, alinea 1 van de wet van 19 juli 1991 op twee manieren geïnterpreteerd worden.

* De eerste lezing van deze bepaling vereist een wettig verblijf om beroep te doen op een referentieadres bij een rechtspersoon of particulier of een OCMW.

* De tweede lezing vereist geen wettelijke verblijfsituatie voor een referentieadres bij een OCMW. Met dit arrest brak het Arbeidshof van Brussel met de vaste praktijk van de meerderheid van de OCMW's die er feitelijk uit bestaat geen referentieadres toe te kennen aan een vreemdeling in onwettig verblijf (op basis van de eerste interpretatie van bovensstaande bepaling).

WAT TE DOEN IN GEVAL VAN EEN WEIGERING OM EEN REFERENTIEADRES TOE TE KENNEN?

Als de weigering van een OCMW komt kan de persoon een beroep indienen bij het Arbeidshof³⁹. Dit beroep is gratis.

Hiervoor moet een aanvraag worden ingediend bij de griffie van de arbeidsrechtbank van het arrondissement van het betrokken OCMW. Het verzoek moet binnen 3 maanden na de beslissing van de OCMW-Raad persoonlijk worden ingediend bij de griffie (of per post worden verzonden).

Het verzoek kan een eenvoudige brief zijn, maar moet ten minste de volgende elementen bevatten:

- * de rechtbank waartoe men zich richt (bv. de Arbeidsrechtbank van Brussel);
- * de naam en het huidige adres van de verzoeker;
- * het OCMW waarvan de beslissing wordt betwist, en de datum van de weigeringsbeslissing van het OCMW;
- * de redenen voor de betwisting;
- * de datum en handtekening van de verzoeker.

Ook moet een kopie van de beslissing van het OCMW worden bijgevoegd.

Als de weigering van de gemeente komt en dit ondanks het akkoord van het OCMW kan de betroffen persoon een beroep indienen bij de Rechtbank van eerste aanleg.

.....
³⁹ Gerechtelijk Wetboek, art. 704, §2.

Mogelijke beroepen
tegen een
weigering van
inschrijving

WAT TE DOEN IN HET GEVAL VAN EEN NEGATIEF ONDERZOEK NAAR DE VERBLIJFPLAATS?

Geschillen over de vaststelling van de hoofdverblijfplaats worden betwist met de minister van Binnenlandse Zaken.

Voorheen kon een algemeen beroep worden ingesteld bij de minister van Binnenlandse Zaken voor «elk geschil betreffende de hoofdverblijfplaats»⁴⁰. Dit beroep is vandaag beperkt tot het «geschil over de plaats van de hoofdverblijfplaats»⁴¹. Met andere woorden, de minister behandelt alleen geschillen over de feitelijke beoordeling van de locatie van de hoofdverblijfplaats, een zuiver feitelijke kwestie.

De betwisting moet schriftelijk gebeuren. Het moet de volgende elementen bevatten:

- * alle relevante informatie (en documenten), zodat de minister juist over de situatie kan oordelen;
- * volledige identificatiegegevens: naam, voornaam of voornamen, geboortedatum, adres van de laatste hoofdverblijfplaats, Rijksregisternummer;
- * de datum en de handtekening van de verzoeker.

De betwisting wordt per brief gericht aan:

Minister van Binnenlandse Zaken
Algemene directie Instellingen en Bevolking
Park Atrium
Kolonienstraat 11

1000 Brussel

02/518.21.40

of per email : CallCenterRRN@rrn.fgov.be

.....
⁴⁰ Voormalig Art. 8, §1, 1e lid, van de wet van 19 juli 1991

⁴¹ Art. 8, §1, 1e lid, wet van 19 juli 1991, gewijzigd door Art. 12 van de wet van 9 november 2015 houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken.

Als de betwisting geldig is geformuleerd, zal de minister van Binnenlandse Zaken een afgevaardigde naar de gemeente sturen om de situatie te controleren (of om een bevolkingsonderzoek uit te voeren). In het bijzonder moet de gemeente hem het verslag van de controle(s) die ter plaatse werd(en) uitgevoerd bezorgen (verslag gedateerd en ondertekend door de ambtenaar die de controle(s) heeft uitgevoerd, met de dagen en tijdstippen van de controle(s), alsook de feiten die het mogelijk maken de verblijfplaats te bepalen).

Op basis van deze elementen zal de afgevaardigde de beslissing van de gemeente al dan niet bevestigen. De verzoeker wordt per aangetekende brief op de hoogte gebracht. Indien deze het niet eens is met de beslissing, heeft hij 15 dagen de tijd om zijn argumenten over te brengen.

Wanneer de afgevaardigde van mening is dat de gemeente ongelijk had, moet de gemeente de wijziging doorvoeren. De afgevaardigde bepaalt de hoofdverblijfplaats en legt de gemeenten bij ministerieel besluit de te nemen maatregelen (schrapping uit de registers of inschrijving) op.

WAT TE DOEN IN HET GEVAL DE GEMEENTE WEIGERT EEN PERSOON IN TE SCHRIJVEN?

Als de gemeente echter op geen enkele wijze het huishouden tegenspreekt dat beweert op een bepaalde plaats te wonen, maar wijst op het illegale karakter van deze bewoning, dan moeten de belanghebbenden zich niet tot de minister van Binnenlandse Zaken wenden. Zij moeten zich wenden tot de gewone rechtbanken (rechtbanken van eerste aanleg) en de beslissing van de gemeente binnen 30 dagen aanvechten.

Het geschil heeft in dit geval geen betrekking op de plaats zelf van het verblijf (de realiteit van de verblijfplaats wordt dus niet betwist), maar op de wettelijke onregelmatigheid ervan (bv. non-conformiteit met de stedelijke regelgeving of het ontbreken van een huurcontract).

Om de beslissing van de gemeente te kunnen aanvechten, is een schriftelijke beslissing vereist. Indien de gemeente mondeling weigert, moet worden geëist dat deze weigering schriftelijk wordt vastgelegd. Meestal stuurt de gemeente een certificaat van niet-inschrijving of van automatische inschrijving.

Gevolgen
voor
andere rechten

KINDERBIJSLAG

Deze rubriek heeft enkel betrekking op de kinderbijslag op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De materie wordt geregeld door de Ordonnantie van 4 april 2019 tot vaststelling van het betaalcircuit voor de gezinsbijslag.⁴²

Na de 6de staatshervorming zijn de bevoegdheden inzake kinderbijslag overgedragen aan de «gefedereerde entiteiten», namelijk de 3 gewesten en de Duitstalige Gemeenschap.

Momenteel is het enige gemeenschappelijke criterium van de gefedereerde entiteiten voor de toekenning van kinderbijslag dat van het verblijfsrecht van het kind door inschrijving in het Belgische nationale register, waardoor de oude voorwaarde van de beroepssituatie van de ouders van het kind komt te vervallen. Dit betekent dat kinderen die hun wettelijke woonplaats in België hebben, maar waarvan de ouders nooit hebben gewerkt, nu ook recht hebben op kinderbijslag.

De wettelijke woonplaats bepaalt dus welke regionale wetgeving betreffende de kinderbijslag van toepassing is en onder welk kinderbijslagregime een kind zal vallen.

In tegenstelling tot de situatie in het Vlaamse en Waalse Gewest zijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kinderen die in het bezit zijn van een attest van immatriculatie⁴³ en die dus een precair en tijdelijk verblijf hebben, niet uitgesloten van het recht op kinderbijslag.

⁴² Ordonnantie van 4 april 2019 tot vaststelling van het betaalcircuit voor de gezinsbijslag, in werking getreden op 01/01/2020, Belgisch Staatsblad 12/04/2019, p. 37826.

⁴³ Ook bijlage 26 of oranje kaart genoemd.

Bij gebrek aan een wettelijke bepaling die deze kinderen van de kinderbijslag uitsluit, moet worden verwezen naar de rechtspraak van het Hof van Cassatie dat in zijn arrest van 8 april 2019 een recht op gezinsbijslag erkent aan de begunstigde wiens verblijf wettig is door het bezit van een attest van immatriculatie. Volgens het Hof moet «wanneer de afgevaardigde van de minister de gemeente opdraagt de betrokkene in te schrijven in het vreemdelingenregister en hem een attest van immatriculatie te overhandigen, het kinderbijslagfonds ervan uitgaan dat aan de verblijfsvoorwaarde is voldaan omdat de begunstigde toestemming heeft om in het Koninkrijk te verblijven, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 december 1980, ook al is dit slechts tijdelijk en in preciaire omstandigheden».⁴⁴

A contrario zijn kinderen zonder wettig verblijf die geen wettelijke woonplaats kunnen hebben dus uitgesloten van de kinderbijslagregeling.⁴⁵ De ordonnantie voorziet echter in een maatregel om het recht op kinderbijslag van kinderen in onwettig verblijf die tot 31 december 2019 kinderbijslag ontvingen, te waarborgen. Deze maatregel voorziet in een uitzondering op de voorwaarde van wettig verblijf van deze kinderen, die zo nog steeds kinderbijslag kunnen krijgen.⁴⁶ Om de territoriale bevoegdheid te bepalen, kan het bijslagfonds zich baseren op de werkelijke verblijfplaats van het kind, bijvoorbeeld door middel van een attest van een overheidsinstantie (Kind en Gezin, OCMW, enz.), een huurcontract op naam van de ontvanger van de kinderbijslag, een brief van het kinderdagverblijf of de school van het kind of de energieleverancier van de familie naar het als verblijfplaats opgegeven adres.

.....
⁴⁴ Hof van Cassatie, 8 april 2019, n° S.17.0086.F.

⁴⁵ Voor de hervorming van de kinderbijslag moest de rechthebbende (het kind) zijn wettelijke woonplaats, of zijn hoofdverblijfplaats op Belgisch grondgebied bewijzen om kinderbijslag te kunnen ontvangen. Als het kind onwettig in België verbleef, moesten zijn ouders zijn hoofdverblijfplaats in België bewijzen door middel van alle officiële documenten die door een overheidsinstantie zijn afgegeven (vervolgattest van Kind en Gezin, OCMW-documenten, enz.).

⁴⁶ Artikel 37 van de Ordonnantie van 4 april 2019 tot vaststelling van het betaalcircuit voor de gezinsbijslag.

Het economisch recht bepaalt dat elke consument recht heeft op een basisbankdienst⁴⁸ met toegang tot een zichtrekening. In de praktijk hebben veel personen in onwettig verblijf echter geen toegang tot een zichtrekening bij een bank.

Om in aanmerking te komen voor het openen van een basisbankrekening moet men aan slechts twee criteria voldoen, namelijk zijn identiteit (paspoort of nationale identiteitskaart, ...) en adres (hoofdverblijfplaats in België) bewijzen. Een omzendbrief van 1 maart 2011 legt de bankinstellingen immers de verplichting op om klanten te identificeren. Om de verblijfplaats te bewijzen, is een officieel document of een attest van een overheidsinstantie, d.w.z. een attest van de gemeente of het OCMW⁴⁹, of een politierapport vereist. In de praktijk is het bij het openen van een bankrekening zeer moeilijk om de politie te vragen de verblijfplaats vast te stellen (meestal weigeren ze dit).

In de praktijk weigeren de meeste banken een basisbankrekening te openen voor een persoon die geen verblijfsvergunning in België heeft omdat hij of zij niet identificeerbaar zou zijn. In dat geval moet een klacht worden ingediend bij de betrokken kredietinstelling.

Als er binnen een redelijke termijn geen oplossing is gevonden, moet men contact opnemen met Ombudsfin - Bemiddelingsdienst voor banken, kredieten en beleggingen. Deze zal de klacht met prioriteit onderzoeken en in geval van een geschil een bindend advies uitbrengen aan de kredietinstelling.

.....
⁴⁷ Wetboek van economisch recht, art. VII 57 tot VII 59; Koninklijk besluit van 7 september 2003 houdende bepaalde uitvoeringsmaatregelen van de wet van 24 maart 2003 tot instelling van een basisbankdienst; Omzendbrief van de FSMA van 1 maart 2011 betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

⁴⁸ Art. VII 57§2 Wetboek van economisch recht.

⁴⁹ Attest van dringende medische hulp van een OCMW.

Contactgegevens van Ombudsfin :
Ombudsfin - Bemiddelingsdienst voor banken, kredieten en beleggingen
North Gate II,
Koning Albert II laan 8 (bus 2)
1000 Brussel
Telefoon : 02 545 77 70
Fax : 02 545 77 79
E-mail : ombudsman@ombudsfin.be

ZIEKTEVERZEKERING

Bij de beoordeling of het recht op een ziekteverzekering al dan niet bestaat, wordt rekening gehouden met de verblijfplaats³⁰. Hoewel het recht op een ziekteverzekering afhankelijk is van de toekenning van een verblijfsvergunning, kan het recht op een ziekteverzekering soms worden opengesteld voor een persoon die geen verblijfsvergunning in België heeft en die dus in geen enkel register is ingeschreven. Een kind in onwettig verblijf, kan dus als «kind ten laste» in aanmerking komen voor een ziekteverzekering³¹. In dit geval wordt aanvaard dat de hoofdverblijfplaats van het kind in België bewezen kan worden door middel van alle bewijsmiddelen die door een overheidsdienst werden afgegeven en als zodanig erkend worden door de hoge ambtenaar van de Dienst voor administratieve controle.

.....
³⁰Voor personen die een wettelijke woonplaats hebben: het bewijs van de hoofdverblijfplaats in België wordt geleverd door de informatie bedoeld in artikel 3, eerste lid, 5°, van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, die wordt verkregen uit voormeld register. De omzendbrief van 22 december 2016 stelt de procedures vast voor het bewijs van inschrijving als persoon ingeschreven in het Rijksregister van natuurlijke personen overeenkomstig artikel 32, eerste lid, 15° van de wet op de verplichte ziekte- en vergoedingsverzekering, gecoördineerd op 14 juli 1994.

³¹Art. 123, 3, f) van het Koninklijk besluit tot uitvoering van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

Bovendien moet de (wettig verblijvende) echtgenoot of echtgenote in principe ook officieel samenwonen (op hetzelfde adres ingeschreven in het gemeentelijke register) met de gerechtigde, d.w.z. dezelfde hoofdverblijfplaats hebben, om zich te laten registreren als persoon ten laste. De huwelijksakte kan gebruikt worden als bewijs van samenwoning³². In dit verband is echter ook bepaald dat de echtgenoten, in afwachting van de aanpassing van de gegevens in het Rijksregister om dezelfde hoofdverblijfplaats te verkrijgen, moeten bewijzen dat zij daadwerkelijk een aanvraag in die zin bij de gemeente hebben ingediend. Daartoe kunnen zij een door de gemeente bij de aanvraag tot inschrijving in de gemeente afgegeven model 2, een bijlage 19 of 19b, een bijlage 15 of 15bis of een attest van immatriculatie voorleggen.

Voor gedetailleerde informatie:
zie Medimmigrant (recht op
gezondheidszorg voor buitenlanders)

<https://medimmigrant.be>

.....
³² Art. 124, § 3, 2e lid van het Koninklijk besluit van 14 juli 1994.

MAATSCHAPPELIJKE HULP

Iedereen heeft recht op sociale bijstand, met uitzondering van personen in onwettig verblijf. Het doel is om iedereen in staat te stellen een menswaardig leven te leiden. De openbare centra voor maatschappelijk welzijn (“OCMW”) zijn verantwoordelijk voor het verlenen van deze bijstand.⁵³

De maatschappelijke hulp van het OCMW kan een materieel, sociaal, medisch, medisch-sociaal, of psychologisch karakter hebben. Personen in onwettig verblijf hebben uitsluitend recht op medische bijstand.

Het bevoegde OCMW is dat van de gemeente waar de persoon zijn gewoonlijke verblijfplaats heeft (op het moment van het verzoek om bijstand), met uitzondering van bepaalde bijzondere situaties waarin het OCMW van de laatste verblijfplaats bevoegd is.⁵⁴

De territoriale bevoegdheid van het OCMW wordt beoordeeld aan de hand van het sociale onderzoek dat door de maatschappelijk werker wordt uitgevoerd. Dit onderzoek kan gebaseerd zijn op een bezoek aan de woning van de aanvrager en wordt gedocumenteerd in een door de maatschappelijk werker ondertekend schriftelijk verslag.

.....
⁵³Art. 1 van de organieke wet betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van 8 juli 1976.

⁵⁴Met name in het geval van een verblijf in een psychiatrisch ziekenhuis; in een erkende instelling voor personen met een handicap (Initiatief van beschut wonen); in een erkend rust- en verzorgingstehuis; in een erkende structuur voor opvang op basis van een gerechtelijke of administratieve beslissing; in een erkende structuur voor tijdelijke opvang van personen in nood; in een opvangcentrum voor minderjarige kinderen, enz.

VADERSCHAPSERKENNING

Elke persoon die in België woont en zijn kind wenst te erkennen, kan zich ofwel richten tot de gemeente van zijn wettelijke woonplaats of van zijn gewoonlijke verblijfplaats, ofwel tot de gemeente van de geboorteplaats van het kind of tot de gemeente van de wettelijke woonplaats of gewoonlijke verblijfplaats van de moeder van het kind.

Om het gemeentebestuur in staat te stellen zijn territoriale bevoegdheid na te gaan, moet de kandidaat voor de erkenning van het kind, indien de ambtenaar van de burgerlijke stand dit nodig acht, bij zijn erkenningsaanvraag een bewijs voegen van zijn huidige verblijfplaats of, indien nodig, van de persoon die de voorafgaande toestemming moet geven of van het kind.⁵⁵

Een persoon die in geen enkel register is ingeschreven en dus geen toelating heeft om in België te verblijven, moet de realiteit van zijn gewoonlijke verblijfplaats aantonen door middel van officiële documenten, zoals een certificaat van de politie, een ziekenhuis- of een OCMW, verschillende soorten facturen,...⁵⁶ In het kader van deze procedure voert de politie geen onderzoek naar de verblijfplaats uit.

.....
⁵⁵Art. 327/1 en 327/2 van het Burgerlijk Wetboek.

⁵⁶Omzendbrief bij de wet van 19 september 2017 tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek, het Gerechtelijk Wetboek, de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen en het Consulair Wetboek met het oog op de strijd tegen de frauduleuze erkenning en houdende diverse bepalingen inzake het onderzoek naar het vaderschap, moederschap en meemoederschap, alsook inzake het schijnhuwelijk en de schijnwettelijke samenwoning.

Gids voor de procedure voor de inschrijving van niet-Belgen in de bevolkingsregisters

© 2019

Verantwoordelijke uitgever : Christelle Trifaux - Service Droit des Jeunes
